

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 496/2017-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. augusta 2017 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti [REDACTED]

[REDACTED], zastúpenej spoločnosťou Allen & Overy Bratislava, s. r. o., Pribinova 4, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Martin Magál, vo veci namietaného porušenia jej základných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd upovedomením Krajskej prokuratúry v Nitre č. k Kv 92/16/4400-55 zo 16. januára 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti [REDACTED], o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. marca 2017 doručená sťažnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej spoločnosťou Allen & Overy Bratislava, s. r. o., Pribinova 4, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Martin Magál, vo veci namietaného porušenia jej základných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) upovedomením Krajskej prokuratúry v Nitre (ďalej len „krajská prokuratúra“) č. k. Kv 92/16/4400-55 zo 16. januára 2017 (ďalej len „namietané upovedomenie“).

2. Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že sa stala obeťou podvodu, pri ktorom mali neznámi páchatelia od nej vylákať podvodne finančné prostriedky, a to takým spôsobom, že jej klient, pre ktorého pracuje sťažovateľka ako finančný agent, bol podvodným konaním uvedený do omylu (keď sa páchatelia vydávali v elektronickej pošte za transakčnú protistranu), na základe ktorého dal sťažovateľke príkaz na úhradu peňažných prostriedkov na páchatelmi uvedené čísla bankových účtov. Klient sťažovateľky podal 7. novembra 2016 v uvedenej veci na Okresnej prokuratúre Bratislava III trestné oznámenie na neznámeho páchatel'a pre podozrenie zo spáchania trestného činu podvodu podľa ustanovení § 221 ods. 1 a ods. 4 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), pričom sa súčasne dozvedel, že vo vzťahu k jednému z uvedených bankových účtov prebieha na Krajskom riaditeľstve Policajného zboru v Nitre pod ČVS: KRP-103/1-VYS-NR-2016 vyšetrovanie pre trestný čin legalizácie príjmu

z trestnej činnosti podľa ustanovení § 233 ods. 1 písm. a) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona a v rámci označeného trestného konania boli peňažné prostriedky na predmetnom účte zaistené podľa ustanovení § 95 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) príkazom prokurátora krajskej prokuratúry z 29. septembra 2016.

3. Sťažovateľka ďalej uvádza, že listom z 21. decembra 2016 požiadala krajskú prokuratúru o vrátenie týchto peňažných prostriedkov v súlade s ustanoveniami § 95a Trestného poriadku, krajská prokuratúra však jej žiadosti o vrátenie zaistených prostriedkov nevyhovela a v namietanom upovedomení ju informovala, že návrh na vrátenie zaistených peňažných prostriedkov sudcovi pre prípravné konanie, ktorý je príslušný o vrátení prostriedkov rozhodnúť, nepostúpila.

4. Sťažovateľka sa domnieva, že uvedeným postupom krajská prokuratúra porušila jej základné právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka na tomto mieste argumentuje takto:

«Citované ustanovenie neumožňuje prokurátorovi samostatne rozhodovať o tom, či podá alebo nepodá návrh na vrátenie peňažných prostriedkov na rozhodovanie súdu. Naopak, ustanovenie jednoznačne stanovuje, že o vrátení zaistených peňažných prostriedkov rozhoduje súd, a nie prokurátor. Nepostúpením Žiadosti o vrátenie peňažných prostriedkov na rozhodnutie sudcovi pre prípravné konanie teda fakticky došlo k tomu, že konajúci prokurátor si jednostranne prisvojil rozhodovaciu právomoc súdu, ktorá mu nepatrí (konal ultra vires). Týmto postupom – zhmotneným v Upovedomení KPN o nevydaní finančných prostriedkov, konajúci prokurátor uprel sťažovateľovi právo na prístup k súdu, ktoré tvorí neoddeliteľnú súčasť práva na spravodlivý proces podľa článok 6 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy SR.

Skutočnosť, že prokurátor je po obdržaní žiadosti o vydanie prostriedkov na účte povinný odovzdať vec na rozhodnutie sudcovi pre prípravné konanie vyplýva aj z účelu § 95a Trestného poriadku. Rozhodnutie o vrátení/nevrátení prostriedkov osobe, ktorá tvrdí, že jej patria, môže významným spôsobom zasiahnuť do jej ústavou chránených práv ako aj

do práv tretích osôb. Napríklad, ak by došlo k vráteniu finančných prostriedkov osobe, ktorá v skutočnosti nie je vlastníkom, mohla by skutočnému vlastníkovi vzniknúť ťažko napravitelná ujma, pretože v praxi tieto prostriedky často bývajú vracané zahraničným osobám mimo Slovenskej republiky, pri ktorých je ich prípadné spätné vymáhanie zo strany skutočných vlastníkov významným spôsobom sťažené. Na druhej strane, nevrátenie finančných prostriedkov a ich bezdôvodné zadržiavanie prokuratúrou (ako v tomto prípade) významným spôsobom negatívne zasahuje do vlastníckeho práva skutočného vlastníka (poškodeného - obete trestného činu). Vzhľadom na to zákonodarca zveril rozhodovanie o vrátení / nevrátení peňažných prostriedkov nezávislému a nestrannému súdu a umožnil proti rozhodnutiu opravný prostriedok - sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

Sťažnosť proti rozhodnutiu súdu pritom zákonodarca umožnil podať žiadateľovi aj prokurátorovi. Ak by prokurátor mohol sám rozhodovať o tom, či navrhne sudcovi, aby rozhodol o žiadosti o vrátenie peňažných prostriedkov, nebol by žiadny dôvod na priznanie opravného prostriedku prokurátorovi. Naopak, skutočnosť, že prokurátor opravný prostriedok podať môže svedčí o tom, že súd môže rozhodnúť o vrátení prostriedkov aj vtedy, keď sa prokurátor (mylne) domnieva, že peňažné prostriedky sú potrebné „na ďalšie konanie“ a prokurátor v takom prípade môže rozhodnutie súdu napadnúť sťažnosťou. Takéto rozhodnutie súdu však prichádza do úvahy iba vtedy, keď prokurátor je povinný navrhnúť súdu vrátenie prostriedkov vždy, keď obdrží žiadosť o ich vrátenie. Ak by sa prokurátor mohol rozhodovať, ktoré žiadosti odovzdá na rozhodnutie súdu, logicky by k takejto situácii nikdy neprišlo.

Napokon, výklad § 95a ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého by prokurátor mohol sám posudzovať opodstatnenosť žiadosti o vrátenie peňažných prostriedkov a podľa toho rozhodnúť o jej prípadnom odovzdaní/neodovzdaní súdu, by okrem odňatia práva žiadateľa na prístup k súdu viedol tiež k upretiu opravného prostriedku podľa Trestného poriadku osobám, ktorých žiadosť prokurátor neodovzdal súdu, oproti osobám, ktorých žiadosť postúpená bola, čo je v rozpore so zásadou rovnosti účastníkov pred súdom (najmä prihliadnuc na to, že prokurátor by sám určoval, kto bude a kto nebude jeho potenciálna protistrana v súdnom konaní o vrátenie peňažných prostriedkov).

Vzhľadom na vyššie uvedené neodovzdaním sťažovateľovej Žiadosti o vrátenie peňažných prostriedkov na rozhodnutie súdu pre prípravné konanie Krajská prokuratúra

Nitra porušila právo sťažovateľa na prístup k súdu a tým aj jeho právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy SR.»

5. Sťažovateľka v postupe krajskej prokuratúry vidí aj porušenie jej základného práva vlastniť majetok zaručeného čl. 20 ústavy a práva na ochranu majetku zaručeného čl. 1 dodatkového protokolu, pričom argumentuje, že podľa nej pre ďalšie obmedzenie jej vlastníckeho práva k peňažným prostriedkom neexistovali legitímne dôvody verejného záujmu, keďže ich existenciu krajská prokuratúra v namietanom upovedomení nijako neobjasnila.

6. Napokon sťažovateľka namieta aj porušenie svojho práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného čl. 13 dohovoru, keďže ju podľa jej názoru krajská prokuratúra nepostúpením žiadosti o vrátenie zaistených peňažných prostriedkov sudcovi pre prípravné konania fakticky obrala o možnosť uplatniť sťažnosť proti prípadnému zamietavému rozhodnutiu súdu.

7. Opierajúc sa o všetky uvedené skutočnosti, sťažovateľka ústavnému súdu navrhuje, aby vo veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jej základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu namietaným upovedomením krajskej prokuratúry, namietané upovedomenie zrušil, vrátil krajskej prokuratúre vec sťažovateľky na nové konanie, prikázal krajskej prokuratúre rozhodnúť o žiadosti sťažovateľky o vrátenie zaistených peňažných prostriedkov a priznal jej tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

10. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

11. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd vyslovil, že postupom krajskej prokuratúry, ktorá nepostúpila jej žiadosť o vrátenie peňažných prostriedkov zaistených v zmysle ustanovení § 95 Trestného poriadku sudcovi pre prípravné konanie, príslušnému rozhodnúť o takejto žiadosti, došlo k porušeniu jej základných práv zaručených čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv zaručených čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu. Sťažovateľka opiera svoje tvrdenie o porušení označených práv o prezentovanú interpretáciu relevantných ustanovení Trestného poriadku aplikovaných krajskou prokuratúrou vo veci sťažovateľky.

12. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy, resp. ostatné orgány verejnej moci a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený

na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov, resp. ostatných orgánov verejnej moci, a to tak, že orgány verejnej moci sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv. Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať tie ich právne názory, ktoré ich pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu tieto orgány vyvodili. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery, ku ktorým orgány verejnej moci pri aplikácii práva dospeli, tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04).

13. Opierajúc sa o východiská uvedené v bode 12, ústavný súd posudzoval aj sťažnosť sťažovateľky.

14. Podľa ustanovenia § 95a ods. 1 Trestného poriadku ak podľa výsledku dokazovania v prípravnom konaní je nepochybné, že zaistené peňažné prostriedky nepatria majiteľovi účtu, na ktorom sú peňažné prostriedky zaistené a na ďalšie konanie nie sú potrebné, vrátia sa ich vlastníkovi, ak si vlastník v trestnom konaní uplatnil nárok na ich vrátenie. O vrátení zaistených peňažných prostriedkov ich vlastníkovi rozhodne uznesením sudca pre prípravné konanie na návrh prokurátora.

15. Ústavný súd, tak ako už bolo uvedené, zaujíma pri uplatnení svojej právomoci zdržanlivý prístup, pokiaľ ide o výklad právnej úpravy, ktorú všeobecný súd aplikoval v rámci rozhodovania, výsledkom ktorého je rozhodnutie podrobené prieskumu pred ústavným súdom. Pokiaľ ide o rámcové, ústavné limity, ktoré mali byť pri interpretácii aplikovanej právnej úpravy Trestného poriadku rešpektované, je ústavný

súd toho názoru, že by aplikácii dotknutých ustanovení Trestného poriadku, konkrétne ustanovení § 95a Trestného poriadku, mala predchádzať interpretácia zodpovedajúca účelu aplikovanej právnej úpravy, súčasne vykonaná v širších súvislostiach. Systematický výklad relevantnej právnej úpravy musí zohľadniť jednak účel dotknutého inštitútu, a to v okolnostiach prípadu sťažovateľky, ktorým je nepochybne ochrana vlastníctva skutočného majiteľa peňažných prostriedkov odlišného od podozrivého, resp. páchatel'a vyšetrovanej trestnej činnosti, a tiež postavenie prokurátora v rámci aktuálnej etapy trestného konania. Podľa čl. 149 ústavy prokuratúra Slovenskej republiky chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu. Toto ústavou zakotvené postavenie prokuratúry ako orgánu ochrany práv fyzických a právnických osôb (vrátane „vyššieho“ verejného záujmu) sa premieta aj do jednotlivých oprávnení prokurátora pri výkone dozoru nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní, ktorý je prokurátorom vykonávaný nezávisle od ostatných orgánov činných v trestnom konaní (ďalej len „OČTK“), súdu a ostatných orgánov verejnej moci. Úlohou prokurátora pri výkone dozoru je dohľad nad dodržiavaním príslušných trestnoprocesných ustanovení zo strany ostatných OČTK, usmernenie postupu trestného konania smerom k dosiahnutiu jeho účelu a v neposlednom rade dohľad nad dodržiavaním základných práv a slobôd jednotlivých subjektov zúčastnených na trestnom konaní.

16. Ústavný súd bez toho, aby sklúzol k podrobnej interpretácii dotknutých ustanovení Trestného poriadku, konštatuje, že sťažovateľkou prezentovaný subjektívny výklad ustanovení § 95a ods. 1 Trestného poriadku, v ktorom sťažovateľka priznáva dozorujúcemu prokurátorovi pri rozhodovaní o zaistených peňažných prostriedkoch úlohu „štatistu“ bez žiadnych oprávnení, zjavne nezodpovedá charakteru celkového postavenia prokurátora v rámci úvodnej fázy trestného konania, v ktorej došlo k realizácii inštitútu zaistenia peňažných prostriedkov. Prokurátor ako orgán dozoru pri plnení svojich úloh nepochybne musí mať podrobný prehľad o dôkaznej situácii v rámci konkrétneho vyšetrovania vedeného vo fáze prípravného konania, čomu by mala zodpovedať v danom posudzovanom prípade sťažovateľky právomoc iniciovať rozhodovanie o vrátení zaistených peňažných prostriedkov, a to na podklade preverenia splnenia všetkých zákonných podmienok pre uvedený postup, tak ako sú uvedené v príslušnom zákonom ustanovení.

17. Krajská prokuratúra pri vybavení žiadosti sťažovateľky o vrátenie peňažných prostriedkov v namietanom upovedomení konštatovala, že súčasný stav vyšetovania splnenie označených podmienok nevykazuje, a preto návrh na ich vrátenie sudcovi pre prípravné konanie nepredložila.

18. Ústavný súd je toho názoru, že postup krajskej prokuratúry zodpovedal vymedzeným zákonným mantinelom a celkovému postaveniu, ktoré prokuratúre vo všeobecnosti v príslušnej fáze trestného konania prislúcha. Ústavný súd tak dospel k záveru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci konajúcej krajskej prokuratúry v danom prípade sú zlučiteľné s obsahom sťažovateľkou označených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a v nadväznosti na to aj s obsahom ďalších označených článkov ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu, preto sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

19. Vzhľadom na všetky uvedené závery rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. augusta 2017